

HANDELINGEN
VOOR
IEDEREEN

DEEL 1

In deze serie verschenen delen

Matteüs voor iedereen, twee delen

Marcus voor iedereen

Lucas voor iedereen, twee delen

Johannes voor iedereen, twee delen

Handelingen voor iedereen, twee delen

Paulus voor iedereen, Romeinen, twee delen

Paulus voor iedereen, 1 Korintiërs

Paulus voor iedereen, 2 Korintiërs

Paulus voor iedereen, Galaten, Tessalonicenzen

Paulus voor iedereen, Gevangenisbrieven (Efeze,
Filippenzen, Kolossenzen, Filemon)

Paulus voor iedereen, Pastorale brieven

Overige delen in voorbereiding

■
HANDELINGEN
voor
IEDEREEN

DEEL 1
HOOFDSTUK 1-12
MET BIJBELSTUDIEGIDS

■
TOM
WRIGHT

wb

Opgedragen aan
John Pritchard en Mark Bryant
met wie ik samen voor het koninkrijk
van God mag werken

© Nicholas Thomas Wright 2008

Oorspronkelijk uitgever Society for Promoting Christian Knowledge,
Londen

Oorspronkelijke titel *Acts for Everyone, Part 1* en *For Everyone Study Guide*

© Nederlandse editie: Uitgeverij Van Wijnen, Postbus 172, 8800 AD
Franeker, 2018

De Bijbelteksten zijn met toestemming van het Nederlands
Bijbelgenootschap overgenomen uit de Nieuwe Bijbelvertaling (NBV).

Vertaling Martin Strengholt

Omslagontwerp Monica Capoferri

Omslagfoto Andrea Rossi

www.uitgeverijvanwijnen.nl

ISBN 9789051943146

NUR 707

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvou-
digd in welke vorm dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming
van de uitgever.

No part of this book may be reproduced in any form whatsoever without
previous written permission from the publisher.

INHOUD

<i>Introductie</i>		7
<i>Kaart van het oostelijke Middellandse Zeegebied in de eerste eeuw n. Chr.</i>		10
Handelingen 1,1-5	Ziehier het vervolg!	13
Handelingen 1,6-8	Wanneer, wat en hoe?	18
Handelingen 1,9-14	Hemelvaart!	25
Handelingen 1,15-26	Judas vervangen	31
Handelingen 2,1-4	Daar komt de kracht	37
Handelingen 2,5-13	Nieuwe woorden voor nieuw nieuws	43
Handelingen 2,14-21	Eindelijk komt het allemaal uit!	49
Handelingen 2,22-36	David spreekt over de opstanding van Jezus	55
Handelingen 2,37-41	Gods reddingsplan	60
Handelingen 2,42-47	De nieuwe familie	65
Handelingen 3,1-10	Meer dan waar hij op rekende	71
Handelingen 3,11-16	Dit vraagt om uitleg	76
Handelingen 3,17-26	Herstel en verfrissing	82
Handelingen 4,1-12	Opstanding plus de naam van Jezus is gelijk aan problemen	87
Handelingen 4,13-22	Botsing van loyaliteiten	93
Handelingen 4,23-31	Sla acht op hun dreigementen	98
Handelingen 4,32-37	Tekenen van het nieuwe verbond	103
Handelingen 5,1-11	Rampspoed	109
Handelingen 5,12-16	Genezen door de schaduw van Petrus	114
Handelingen 5,17-26	Spreek over het nieuwe leven	119

INHOUD

Handelingen 5,27-42	Menselijke bedenksels en goddelijke aanwijzingen	125
Handelingen 6,1-7	Gezinsproblemen	132
Handelingen 6,8-15	Stefanus wordt het doelwit	139
Handelingen 7,1-16	Stefanus' versie van het verhaal	145
Handelingen 7,17-34	Stefanus en Mozes	150
Handelingen 7,35-53	Handgemaakte heiligdommen	155
Handelingen 7,54-8,3	De steniging van Stefanus	161
Handelingen 8,4-25	Samaria, de Geest en Simon de magiër	167
Handelingen 8,26-40	Filippus en de Ethiopiër	174
Handelingen 9,1-9	De bekering van Saulus	181
Handelingen 9,10-19a	Ananias en Saulus	189
Handelingen 9,19b-31	'Jezus is de Zoon van God!'	193
Handelingen 9,32-43	Terug naar Petrus	200
Handelingen 10,1-16	Het visioen van Petrus	205
Handelingen 10,17-33	Petrus gaat naar Cornelius	211
Handelingen 10,34-48	De heidenen over Jezus vertellen	217
Handelingen 11,1-18	Petrus bevraagd en in het gelijk gesteld	223
Handelingen 11,19-30	De kerk schiet wortel in Antiochië – en krijgt een nieuwe naam	230
Handelingen 12,1-5	Herodes doodt Jakobus	236
Handelingen 12,6-19	De bevrijding van Petrus en de vergissing van Rhode	241
Handelingen 12,20-25	De hoogmoed en dood van Herodes	247
<i>Woordenlijst</i>		253
BIJBELSTUDIEGIDS		277
<i>geschreven samen met Dale & Sandy Larsen</i>		

INTRODUCTIE

De allereerste keer dat iemand in het openbaar de mensen over Jezus vertelde, was het heel duidelijk: deze boodschap is voor *iedereen*.

Het was een geweldige dag – het wordt wel de geboortedag van de kerk genoemd. De machtige wind van Gods geest had door de volgelingen van Jezus gewaaid, waardoor ze vervuld waren van een nieuwe vreugde en zich van Gods aanwezigheid en kracht bewust waren. Hun leider, Petrus, had een paar weken daarvoor nog gehuild als een baby, omdat hij vloekend bezworen had dat hij Jezus niet eens kende. Nu stond hij aan een enorme menigte uit te leggen dat er iets was gebeurd wat de wereld voorgoed had veranderd. Wat God voor hem, Petrus, had gedaan, begon hij nu voor de hele wereld te doen: nieuw leven, vergeving, nieuwe hoop en kracht begonnen te bloeien als lentebloemen na een lange winter. Een nieuw tijdperk was begonnen, waarin de levende God nieuwe dingen zou gaan doen in de wereld – en het zou beginnen op die plaats, op dat tijdstip met de mensen die toen naar hem aan luisterden.

‘De belofte is voor *jullie*,’ zei hij, ‘en voor jullie kinderen en voor iedereen die ver weg is’ (Handelingen 2,39). Het was niet alleen voor de persoon die naast je stond. Het was voor iedereen.

Petrus’ woorden kwamen uit: binnen een opvallend korte tijd verspreidde de jonge beweging zich over het grootste gedeelte van de in die tijd bekende wereld. En één manier waarop de belofte aan iedereen bekend werd, was door de geschriften van de eerste christelijke leiders. Deze korte werken – voor het grootste gedeelte brieven en verhalen over

INTRODUCTIE

Jezus – werden wijdverspreid en gretig gelezen. Ze waren nooit bedoeld voor een religieuze of intellectuele elite. Vanaf het eerste begin waren ze bedoeld voor iedereen.

Dit is in onze tijd niet anders. Natuurlijk, het is van belang dat sommige mensen tijd en zorg besteden aan het historische bewijs, de betekenis van de originele woorden (de eerste christenen schreven in het Grieks) en het precieze, bijzondere effect van wat verschillende schrijvers zeiden over God, Jezus, de wereld en zichzelf. Deze serie, de *Bijbel voor iedereen*, is nauwkeurig gebaseerd op de boeken die ons daarover vertellen. Maar het doel van al die boeken is dat de boodschap bekend kan worden bij iedereen, vooral bij mensen die normaal gesproken geen boek met voetnoten en Grieks zouden lezen. Voor dat soort mensen zijn de boeken uit deze serie geschreven. En daarom staat er een woordenlijst achterin, met de belangrijkste woorden die je nodig hebt om verder te kunnen komen en een simpele beschrijving van wat ze betekenen. Telkens als je een woord **vetgedrukt** in de tekst ziet staan, kun je achterin opzoeken hoe het ook alweer precies zat.

Er zijn vandaag de dag natuurlijk veel vertalingen van het Nieuwe Testament beschikbaar. Degene die ik hier aanbied, is gemaakt voor dezelfde soort lezer: een die wellicht niet direct de meer formele, soms zelfs zware toon van sommige standaardvertalingen zou begrijpen. Ik heb uiteraard geprobeerd zo dicht mogelijk bij het origineel te blijven, maar mijn belangrijkste doel is geweest er zeker van te zijn dat de woorden niet alleen tot sommige mensen kunnen spreken, maar tot iedereen.¹

Het boek Handelingen, waaruit ik zojuist geciteerd heb,

¹ Het vertalen van Wrights bijbelvertaling zorgt voor te veel afstand van de grondtekst. Daarom wordt voor deze serie de *Nieuwe Bijbelvertaling* (NBV) gebruikt, die met hetzelfde doel is vertaald. Namen en citaten in de lopende tekst zijn waar mogelijk ontleend aan de NBV. [noot van de vertaler]

INTRODUCTIE

loopt over van de energie en de opwinding die de eerste christenen ervaren hebben toen ze merkten dat God overal nieuwe dingen deed, en toen ze leerden om het goede nieuws over Jezus naar alle uithoeken van de aarde te brengen. Het wemelt ook van de raadsels en problemen waarvoor de beginnende kerken zich geplaatst zagen – en waarvoor de kerken zich vandaag de dag nog steeds geplaatst zien: crises over leiderschap, geldzaken, etnische verschillen, theologie en ethiek, om maar niet te spreken over de heftige botsingen met politieke en religieuze autoriteiten. Het is een troost om te beseffen dat het ‘normale kerkelijke leven’ zelfs in de tijd van de eerste apostelen niet zonder de nodige moeiten of hobbels was; net zo goed als het een troost is om te beseffen dat de eerste christenen zelfs te midden van al hun moeilijkheden in staat waren om het evangelie op zo’n dynamische manier verder te verspreiden. Als we het over ‘hobbels’ in de weg hebben, weten we meteen weer dat dit het boek is waarin meer gereisd wordt dan in welk ander Bijbelboek dan ook. En dat niet alleen over de weg, zoals op een wel heel dramatische manier blijkt uit de laatste reis die in het boek voorkomt, compleet met storm en schipbreuk. Geen saaie verhalen in Handelingen! Maar minstens zo belangrijk is dat het hele boek ons eraan herinnert dat ook wij in onze eigen reis door het leven, hoe die ook gaat en waarheen die ook voert, onze geestelijke reis achter Jezus aan en ons werk voor het koninkrijk, het niet zonder de leiding van de Geest hoeven te doen, die het werk van onze handen vruchtbaar maakt in zijn dienst. Dus hier is het: *Handelingen voor iedereen!*

Tom Wright

HANDELINGEN 1,1-5

Ziehier het vervolg!

¹In mijn eerste boek, Theofilus, heb ik de daden en het onderricht van Jezus beschreven, ²vanaf het begin tot aan de dag waarop hij in de hemel werd opgenomen, nadat hij de apostelen die hij door de heilige Geest had uitgekozen, had gezegd wat hun opdracht was. ³Na zijn lijden en dood heeft hij hun herhaaldelijk bewezen dat hij leefde; gedurende veertig dagen is hij in hun midden verschenen en sprak hij met hen over het koninkrijk van God.

⁴Toen hij eens bij hen was, droeg hij hun op: 'Ga niet weg uit Jeruzalem, maar blijf daar wachten tot de belofte van de Vader, waarover jullie van mij hebben gehoord, in vervulling zal gaan.

⁵Johannes doopte met water, maar binnenkort worden jullie gedoopt met de heilige Geest.'

De Engelse toneelschrijver Alan Bennett heeft een bekend stuk geschreven dat hij genoemd heeft naar de al even bekende handicap van een Engelse koning. In de achttiende en negentiende eeuw had Engeland vier koningen op rij die 'George' heetten. De derde van hen – George III dus – leed een groot deel van zijn regeerperiode aan een of andere geestesziekte, waarschijnlijk porfyrie. Bennett noemde zijn toneelstuk *The Madness of George III* ('De gekte van George III').

Toen men van dit toneelstuk een film wilde maken, stuitten de filmmakers echter op een probleem. Bioscoopgangers zijn wel gewend aan series: *Spiderman II*, *Superman III* enzovoort. Zo'n toevoeging aan de naam betekent dat er al eerder films zijn geweest met die titel, waarvan de nieuwe een vervolg is. De filmmakers vroegen zich of de mensen een titel als *The Madness of George III* ook zo zouden opvatten. Dan zouden zij zich kunnen afvragen of ze de eerste twee delen gemist hadden, wat misschien een drempel zou

HANDELINGEN 1,1-5 Ziehier het vervolg!

kunnen zijn om de film te gaan zien. Daarom kreeg de film gewoon de titel *The Madness of King George*.

In tegenstelling tot het toneelstuk van Bennett en de film, geeft de passage waarmee het boek dat we nu opslaan begint, duidelijk aan dat het inderdaad een vervolg is. Er is een eerder boek geweest dat eraan voorafgegaan is, en het verhaal daarvan wordt in dit boek voortgezet. In feite zou op basis van het begin van het boek een titel als *Daden en onderwijs van koning Jezus II* gepast kunnen zijn. Niet *Jezus II* natuurlijk, want er is maar één koning Jezus; wel het tweede boek over wat deze Jezus gedaan en geleerd heeft.

Op het eerste gezicht zou dit een merkwaardige titel kunnen lijken. Immers, Jezus zelf verschijnt alleen letterlijk in de eerste negen verzen van dit eerste hoofdstuk ten tonele. Maar de schrijver, Lucas, van wie we het eerste deel kennen als het evangelie dat zijn naam draagt, maakt ons in de openingszin een van de belangrijkste dingen duidelijk over het boek waaraan hij nu begint. *Het hele boek gaat over alles wat Jezus verder deed en leerde*. De mysterieuze aanwezigheid van Jezus waart als het ware door het hele verhaal heen. Hij wordt gepresenteerd als koning en Heer, en dat niet als een steeds vager wordende herinnering maar als een levende en krachtige realiteit, als persoon die je kunt kennen en liefhebben, gehoorzamen en volgen, als persoon die actief is en blijft in de echte wereld. Dat is waarover het boek gaat, wil Lucas ons hier zeggen. Wij noemen het 'De handelingen van de apostelen', maar in feite mogen we het lezen als 'De handelingen van Jezus (II)'.

Lucas bereidt ons er dus al op voor dat dit geen gewoon boek is. In zeker opzicht heeft het veel van de gebruikelijke kenmerken van een bepaald type literatuur uit die tijd. Zo heeft het heel wat gemeen met het werk van de grote eerste-eeuwse Joodse geschiedschrijver Josefus. Sommigen van de nieuwtestamentische schrijvers doen geen enkele moeite hun werk als 'literatuur' te presenteren, maar Lucas weet

heel goed wat hij doet met zijn taal, de opbouw van zijn boek en de hele vormgeving van zijn twee werken. De evangelist Marcus mikt duidelijk op het algemene publiek, Lucas niet. Hij heeft meer voor ogen wat wij vandaag een 'lezerspubliek van niveau' zouden noemen. Hij schrijft een boek waarvan je zou kunnen verwachten dat het niet zomaar in alle kranten gerecenseerd wordt, maar in het *NRC-Handelsblad* of het *Elsevier Weekblad*. Niet dat hij snobberig of hoogdravend is. Hij schrijft niet vanaf een grote hoogte voor lezers ver onder hem. Zijn boek is spannend genoeg om iedereen die van een goed verhaal houdt het in één adem uit te laten lezen; dit geldt bijvoorbeeld voor het open einde waarin een soort raadsel verstopt zit. We zullen nog zien dat dit raadsel alles te maken heeft met het raadsel dat we aan het begin van het boek tegenkomen...

Het ongebruikelijke aan dit boek is echter dat we het (zoals Lucas zelf ons laat weten) op minstens twee niveaus moeten lezen. Op het eerste niveau is het natuurlijke het verhaal van de eerste christenen. Net als alle geschiedschrijving gebeurt dit uiteraard heel selectief (als je letterlijk alles wat er op een dag gebeurt zo opschreef, dan zou je al een hele bibliotheek kunnen volschrijven), en zoals we zullen zien met oog voor specifieke kwesties en punten van belang. Maar Lucas wil ook dat we het van begin tot eind lezen als een boek over Jezus, ja als een boek waarvan Jezus de belangrijkste handelende persoon is. Daarin heeft het wel wat weg van bepaalde toneelstukken van een andere toneelschrijver van de laatste tijd, Samuel Becket, waarin wat er op het toneel gebeurt soms alles te maken heeft met een persoon die het publiek nooit te zien krijgt.

Als dit klopt, dan heeft het tot gevolg dat er nog een derde niveau is en Lucas wil dat we zijn boek ook op dat niveau lezen. *Dit is een toneelstuk waarin wij uitgenodigd worden om er zelf in mee te spelen.* Het doek gaat op en we komen erachter dat wij zelf midden in alle actie zitten. Dat

HANDELINGEN 1,1-5 Ziehier het vervolg!

is een van de redenen waarom het boek zo eindigt als het doet, zonder echt af te lopen: het verhaal gaat door, en wij maken er deel van uit! Wat we nu gaan lezen is de openingsscène (of reeks scènes) van een toneelstuk waarin wij opgeroepen worden om het voort te zetten. Het gaat nog steeds door. Het is goed om met een frisse, open geest naar de openingsscènes te kijken, zodat we zien waarom het gaat en wij onze eigen rol op een goede manier kunnen spelen en ons personage op de juiste, bij het stuk passende manier kunnen invullen.

Als we daarmee aanvangen, zijn er twee dingen waarvan Lucas wil dat wij die goed snappen, en die een fundamentele rol spelen in het hele boek en zelfs in zijn totale wereldbeeld. Ten eerste staat het allemaal op het stevige fundament van de **opstanding** van Jezus. In het slothoofdstuk van zijn evangelie heeft Lucas een aantal scènes beschreven waarin Jezus nadat hij uit de dood is opgewekt, een ontmoeting met zijn volgelingen had. Hij was het echt! Hij leefde, op een diepere manier in een veranderd lichaam waarmee hij kon eten en drinken, lopen en praten, maar dat tegelijk anders leek te zijn. Hij kon bijvoorbeeld zomaar verschijnen en verdwijnen, en door gesloten deuren heenstappen.

Op ons komt dat over alsof hij een geest was, een wezen met een minder vast lichaam dan wij. Wat Lucas en de andere schrijvers die het opgewekte lichaam van Jezus beschrijven echter zeggen, is juist dat Jezus *meer* dan een gewoon lichaam heeft, niet minder. Zijn veranderde lichaam is nu de eersteling van Gods nieuwe schepping. En uit gedeelten als Openbaring 21 en Efeziërs 1 weten we dat in Gods nieuwe schepping de **hemel** en de aarde op een ongekende manier zullen samenkomen. Het opgestane lichaam van Jezus vormt daarvan het begin, het begin van een hemelse werkelijkheid die op en in onze fysieke wereld (de 'aarde') volledig thuis is, het begin van een getransformeerde materiële wereld die in Gods 'sfeer' (de 'hemel') vol-

HANDELINGEN 1,1-5 Ziehier het vervolg!

ledig thuis is. Als we dit beseffen kunnen we ook het volgende tafereel beter begrijpen. Waar het bij de opstanding om gaat, is dat zonder opstanding er geen evangelie is, geen *Daden en onderwijs van koning Jezus II*. Dan zouden we slechts beschikken over de geweldige maar trieste herinnering aan een grote, maar mislukte leraar en zelfbenoemde **messias**. De opstanding van de Jezus die onder het gewicht van het kwaad in de wereld gestorven is, vormt het fundament van de nieuwe wereld, Gods nieuwe wereld, waarvan Lucas hier de beginscènes beschrijft.

Het tweede waarvan hij wil dat we het goed snappen, dat hij zelfs zo belangrijk vindt dat hij het hier direct aan het begin noemt, is de aanwezigheid en kracht van de **heilige Geest**. Hierover zal hij in de loop van het verhaal veel meer vertellen, maar hier laat hij al zien dat de Geest erbij is wanneer Jezus zijn volgelingen onderwijst over wat er komen gaat. En vooral laat hij zien dat ze op het punt staan om de Geest als nieuwe en krachtige werkelijkheid in hun eigen leven te ontdekken. Jezus, aldus Lucas, wees hen op het beginpunt van zijn eigen werk voor het **koninkrijk**, de tijd waarin Johannes de Doper heel Israël opriep tot een **doop van inkeer** en vernieuwing. Het zal weer net zo zijn, zegt hij, alleen nog veel sterker. U zult niet in water maar in de heilige Geest ondergedompeld worden. Geen vernieuwing die hen tot het herstelde Israël zou maken, waarbij ze zouden uitzien naar het moment waarop God hun koning zou zijn, zoals veel Joden uit die tijd hoopten; in plaats daarvan zouden ze een vernieuwing ervaren waardoor ze tot een nieuwe mensheid gemaakt zouden worden, waarbij ze het feit dat God koning van de hele wereld aan het worden was zouden vieren, en dat *als werkelijkheid in zichzelf zouden kennen*. Ziedaar het hart van de spiritualiteit en zelfs van de hele theologie van de 'Handelingen van de apostelen'. God is aan het werk om iets nieuws in de wereld te doen. En dat wordt concreet in zijn krachtige beweging, in ieder kind,

HANDELINGEN 1,6-8 Wanneer, wat en hoe?

elke man en vrouw die in zijn invloedssfeer komt.

Jezus zei tegen zijn volgelingen dat ze hierop moesten wachten voordat ze zouden proberen zelf van start te gaan. Dat is een belangrijk advies. Maar al te vaak weten mensen niet van stoppen of gaan ze in het wilde weg hun gang. Dat gaat door tot op de dag van vandaag. Ze weten iets over Jezus en over Gods koninkrijk, en denken dat het genoeg is om dingen in beweging te zetten zoals het maar in hen opkomt. Lucas zou tegen ons zeggen dat we moeten wachten: dat we moeten bidden om de aanwezigheid en kracht van de heilige Geest, en uit die bron onze roeping en energie te halen. Als dit al een toneelstuk is waarin we allemaal geroepen zijn onze eigen rol te spelen, dan is het enige ware acteerwerk (of handelen) dat waarin de geest van de toneelschrijver zelf het voortouw neemt.

HANDELINGEN 1,6-8

Wanneer, wat en hoe?

⁶Zij die bijeengekomen waren, vroegen hem: ‘Heer, gaat u dan binnen afzienbare tijd het koningschap over Israël herstellen?’ ⁷Hij antwoordde: ‘Het is niet jullie zaak om te weten wat de Vader in zijn macht heeft vastgesteld over de tijd en het ogenblik waarop deze gebeurtenissen zullen plaatsvinden. ⁸Maar wanneer de heilige Geest over jullie komt, zullen jullie kracht ontvangen en van mij getuigen in Jeruzalem, in heel Judea en Samaria, tot aan de uiteinden van de aarde.’

‘Zijn we er al bijna?’

Iedere ouder die weleens met kleine kinderen een lange autorit heeft gemaakt kent die vraag – en de toon waarop het meestal gevraagd wordt. Soms zijn kinderen al gauw zo gretig (of zo verveeld) dat de vraag al klinkt als je nog

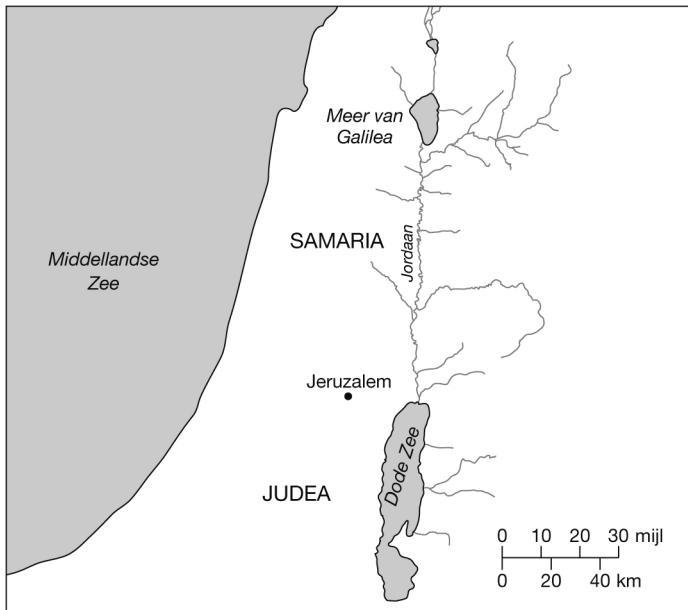
maar nauwelijks je eigen straat uit bent.

En natuurlijk hangt het er maar net van af wat je met 'bijna' bedoelt. Als ik vanuit mijn woonplaats in het noorden van Engeland helemaal naar Londen rijd, dan kan ik redelijkerwijs zeggen dat ik er 'bijna' ben als ik nog maar een uur hoeft te rijden voor ik er ben. Maar als ik van mijn huis naar dat van mijn ouders rijd, die op ongeveer een uur rijden wonen, dan zou ik pas zeggen dat ik er 'bijna' ben als het nog maar een paar minuten rijden is. Het is allemaal nogal betrekkelijk.

Jezus lijkt vergelijkbare gedachten gehad te hebben bij de vraag die de **apostelen** hem min of meer gretig stelden. 'Apostel' is overigens een woord dat Lucas regelmatig gebruikt om de **twaalf** aan te duiden – of de elf, nu Judas er niet meer is – die Jezus als speciale getuigen had uitgekozen. De reden dat er twaalf waren zal voor iedereen die iets van de Joodse geschiedenis en cultuur weet direct duidelijk zijn. Israël bestond uit twaalf stammen, en door twaalf speciale volgelingen om zich heen te kiezen gaf Jezus aan dat het God was die hem geroepen had om het volk Israël te vernieuwen en te herstellen. Het is dus niet zo gek dat juist zij hem die vraag stelden: 'Zijn we er al bijna? Is het al tijd? Gaat het nu eindelijk gebeuren?'

Ze zullen immers behoorlijk in de war zijn geweest. Bij alle dingen die er in de afgelopen paar weken gebeurd waren, was werkelijk helemaal niets wat overeenkwam met hun plannen. Toen Jezus hen in pakweg de drie jaren ervoor in Galilea geroepen en onderwezen had, dachten zij dat ze zich aansloten bij een of andere Joodse vernieuwingsbeweging. Ze geloofden dat God Jezus als de ware koning van Israël had aangesteld, ook al stonden de meesten van hun tijdgenoten (op z'n zachtst gezegd) nogal wantrouwig tegenover hem. Ze zagen Jezus als een soort nieuwe David, de grote koning van het Oude Testament, die een aantal jaren had moeten wachten voor hij daadwerkelijk koning kon

HANDELINGEN 1,6-8 Wanneer, wat en hoe?

worden en tot die tijd aan de zijlijn stond met een samengeraapt groepje volgelingen die zich afvroegen wanneer zij aan de beurt zouden zijn. Jezus' ongeregelde groep volgelingen had gedacht dat hij een gewone koning zou worden; daarom hadden sommigen van hen ook gevraagd of ze een toppositie in zijn regering zouden krijgen. Met zijn buitengewone genezende kracht en visionaire onderwijs zou Jezus vanuit Jeruzalem heersen en Israël als Gods volk herstellen.

Zoals veel Joden in die tijd geloofden zou het gevolg hiervan zijn dat de hele wereld eindelijk een omwenteling zou meemaken, wanneer God Israël herstelde. Dan zou Israël de belangrijkste natie zijn en over de rest van de wereld heersen. Dat was immers min of meer beloofd in de psalmen (kijk maar naar Psalm 72 of 89) en de profeten (lees Jesaja 40-55). Uiteraard zouden alle volken van de wereld dan om

hun slechtheid geoordeeld worden. Maar misschien zou het ook mogelijk zijn dat de zegen die God aan Israël gaf, er eindelijk voor de hele schepping zou zijn.

Dit alles kon samengevat worden in die ene uitdrukking van het 'herstellen van het koningschap over Israël'. Daar keken ze naar uit en zo gezien was de vraag helemaal niet zo raar: 'Zijn we er al bijna?' Ze hadden niet verwacht dat Jezus een gewelddadige dood zou sterven. Door zijn kruisiging leek er niets meer te kloppen van alles wat ze gedacht hadden: hij was dus toch niet de **messias**, ze hoefden niet uit te kijken naar een toppositie, zij zouden Israëls vernieuwing niet meemaken en de wereld ging gewoon door op het slechte pad, met de rijken en de machtigen die de armen en behoeftigen onderdrukten. Niks geen omwenteling. En toen was hij uit de dood opgestaan, waardoor hij al hun verwachtingen en die van iedereen weer in de war schopte. Waarop duidde dat? Betekende het dat hun dromen van het 'herstel van het koningschap van Israël' weer op de rails stonden?

Het antwoord is 'ja' en 'nee'. Net als alles was de droom van het **koninkrijk** door Jezus' dood en **opstanding** veranderd. Net zoals Jezus hun had verteld dat zij hun leven moesten verliezen om het te redden, net zo moest hij hun nu uitleggen dat ze hun dromen van het koninkrijk – van een aards koninkrijk met gewone regeringsmacht, die over alle andere volken zou heersen – moesten opgeven om ze te winnen. Maar op dit punt zijn veel lezers van Handelingen op het verkeerde spoor terechtgekomen.

Het zou niet moeilijk zijn om je voor te stellen dat Jezus (en Lucas) hier zoiets bedoelt als: 'Nee, nee, jullie dromen over een aards koninkrijk, maar ik heb het over een hemels koninkrijk. Jullie denken dat het erom gaat deze wereld te reorganiseren, maar ik wil jullie klaarmaken voor de komende wereld. Wat telt is niet wat er in deze wereld van tijd en ruimte gebeurt, maar waar je de eeuwigheid doorbrengt. Ik

HANDELINGEN 1,6-8 Wanneer, wat en hoe?

vertrek naar de **hemel**, en het is aan jullie om de mensen te vertellen hoe ze mij daar naartoe kunnen volgen.' Zo gezien moet het antwoord op de vraag 'zijn we er al bijna?' wel luiden: 'Nee, want in feite gaan we daar helemaal niet heen.'

Dat is zeker niet wat Lucas bedoelt. Maar net als de kinderen in de auto zullen ook wij er gaandeweg achter moeten komen wat hij wel precies bedoelt. Uit zijn eerste deel weten we echter genoeg om te zien waar het allemaal naartoe gaat. Het koninkrijk van God komt in en door het werk van Jezus, maar niet door de mensen uit deze wereld weg te halen, maar door de dingen binnen deze wereld te veranderen en de aardsfeer in de aanwezigheid en onder de heerschappij van de hemel zelf te trekken. Wanneer vindt dit alles nu plaats? Ook nu weer gaan veel mensen die dit gedeelte lezen ervan uit dat Jezus in feite 'nee' antwoordt: nee, dat is nu nog niet; dit alles zal in een verre, verre toekomst plaatsvinden. Nee, we zijn er nog niet 'bijna'; jullie hebben nog heel wat te doen, taken te vervullen, en pas wanneer jullie ze allemaal af hebben zal Ik 'het koningschap van Israël herstellen'. Tot op zekere hoogte klopt dit inderdaad. Zoals we nog zullen zien zit aan alles wat in dit boek gebeurt een blijvende 'toekomstige' dimensie. Maar ho even. Is dat echt wat Jezus met zijn antwoord wil zeggen?

Ik geloof van niet. Jezus waarschuwt zijn volgelingen er inderdaad voor dat ze geen tijdschema krijgen. In het beeld van de kinderen in de auto: hij vertelt hun dat ze gewoon niet zullen kunnen zien op welk punt van Gods zich ontvouwende kalender zij zich bevinden. Maar wat hij daarna zegt wijst in een andere richting. 'Jullie zullen kracht ontvangen en van mij getuigen van Jeruzalem tot aan de uiteinden van de aarde.'

'Van mij getuigen...' Wat wil dat zeggen? Eenvoudig gezegd: met zijn opstanding (en met zijn **hemelvaart**, die op het punt staat om te gebeuren) wordt Jezus inderdaad gekroond als de messias van Israël en daarmee als koning

HANDELINGEN 1,6-8 Wanneer, wat en hoe?

van de hele wereld. Hij is degene in wiens naam elke knie zich zal buigen, zoals Paulus het in Filippenzen 2,10 zegt. Wanneer in die wereld van de eerste eeuw iemand tot koning gekroond werd, werd het nieuwe gezag geïntroduceerd doordat herauten het hele gebied doortrokken met het nieuws: 'We hebben een koning!' Dat werd altijd als goed nieuws aangekondigd, want iedereen in de oudheid (in tegenstelling tot velen in onze tijd) wist dat anarchie altijd erger is dan een bevoegd gezag. Een regering kan slecht zijn, maar anarchie is erger. Daarom trokken de herauten, de boodschappers, naar de verste uithoeken van het rijk (stel bijvoorbeeld dat er een nieuwe keizer in Rome gekroond was, en de herauten reisden naar Spanje als meest westelijke uithoek, naar Brittannië in het uiterste noorden en naar Egypte als zuidoostelijke punt van het Romeinse Rijk), om aan te kondigen dat Claudius, of Nero, of wie dan ook, nu de rechtmatige koning was, en om trouw te eisen van onderdanen van wie verwacht werd dat ze dankbaar zouden zijn.

En dat is wat Jezus tegen zijn volgelingen zegt dat ze nu moeten doen. Jullie willen weten hoe het zal gaan met het koninkrijk? Jullie willen weten wanneer het tot stand zal komen, wanneer Israël tot hoogste natie verheven zal zijn, terwijl alle volken van de wereld via zijn gerehabiliteerde volk aan God onderworpen zijn? Nou, in zeker opzicht is dat al gebeurd, zegt Jezus, omdat ik door mijn eigen dood en opstanding al tot vertegenwoordiger van Israël ben aangesteld. In andere opzichten moet het nog gebeuren, omdat we nog wachten op het moment waarop de hele wereld op een zichtbare en tastbare manier onder Gods rechtvaardige en helende heerschappij zal zijn. Maar nu leven we tussen die twee momenten, *en jullie moeten van mij getuigen van hier tot aan de verste uiteinden van de aarde.* De apostelen moeten de wereld intrekken als herauten van iemand die al aangewezen en gekroond is, en niet slechts van iemand die ooit misschien koning zal worden.

HANDELINGEN 1,6-8 Wanneer, wat en hoe?

Let ook op het subtiele verschil tussen de woorden 'macht' en 'kracht' in de verzen 7 en 8. God heeft alle macht, en door hem en van hem is het dat alle gezaghebbende macht (anders gezegd, 'gezag') van de wereld moet komen. Wij hebben niet het hoogste gezag; geen mens heeft ooit de hoogste autoriteit, welke positie hij ook inneemt. Het komt allemaal van God. Maar aan Gods volk wordt *kracht* beloofd; het woord dat hier gebruikt wordt, is *dynamis*, waar ons woord 'dynamiet' vandaan komt. Net als de eerste volgelingen van Jezus hebben wij die kracht nodig om van hem te kunnen getuigen, om wegen te vinden om aan de hele wereld te verkondigen dat hij al als rechtmatige koning en Heer is aangesteld. En in de hoofdstukken van Handelingen die volgen zullen we zien wat dat getuigenis en die kracht betekenen.

Voor nu is er één ding dat vooral opvalt, en dat ons zal helpen bij het lezen van de rest van het boek. Jezus geeft de apostelen een agenda: eerst Jeruzalem, dan Judea (het omliggende gebied), dan Samaria (de gehate halve buitenlanders die de naaste burens zijn) en tot aan de uiteinden van de aarde. Ga er maar eens goed voor zitten, zegt Lucas. Kijk goed en je zult zien dat dát inderdaad de reis is die nu begint. En net als een kind dat stopt met vragen omdat de reis zelf opeens zo interessant wordt, zullen we merken dat er zoveel te zien is dat we ons geen zorgen meer maken over het 'wanneer'. Jezus is al aangesteld en gekroond als de ware koning van de wereld. Op een dag zal zijn koninkrijk definitief en totaal komen. Voor het zover is hebben wij een taak te vervullen.